

Complexnummer: 514771

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Gemaal

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

514772, 514773, 514774, 514775,
514776

Woonplaats

Kraggenburg

Gemeente

Noordoostpolder

Provincie

Flevoland

Hoofdadres van hoofdobject

Kadoelerweg 1, 8317 PH Kraggenburg

Complexomschrijving

Inleiding

Complex van elektrisch GEMAAL Smeenge, met SCHUTSLUIS en beweegbare VERKEERSBRUG, SLUISWACHERSHUISJE, SCHOTBALKENLOODS en DIENSTWONINGEN bij De Voorst en Vollenhove (Ov.). Het complex is één van de drie grote, aan de grenzen van de Noordoostpolder staande gemaalcomplexen die zijn gebouwd voor de bemaling van "Den Noordoostelijken Polder". De andere twee zijn die bij Urk (Vissering) en Lemmer (Buma). Het in de jaren 1939-1941 in opdracht van Rijkswaterstaat (Dienst der Zuiderzeewerken afdeling Noordoostpolderwerken, later Rijksdienst IJsselmeerpolders) gebouwde complex, met het gemaal Smeenge (naam sinds 1950) en de Voorster Sluis, is ontworpen door ir. D. Roosenburg (Den Haag). De gebouwen van het complex zijn opgetrokken in een functionalistische stijl en tonen grote overeenkomsten met de gebouwen van de complexen gemaal- en sluiscomplexen bij Lemmer en Urk. De bestekken voor de staalskeletten van het gemaalgebouw, de schotbalkenloods en het transformatorstation (laagspanningsgebouw) dateren van december 1939. Dit bij het gemaal behorende transformatorstation werd op enige afstand geplaatst op een in de provincie Overijssel liggend terrein aan de overzijde van het kanaal Blokzijl-Kadoelen en is niet beschermd. Het inwendige van de complexonderdelen valt eveneens buiten de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

Complex van gemaal (gemaal Smeenge), met sluiswachtershuisje, schotbalkenloods en dienstwoningen, opgebouwd

vanuit rechthoekige plattegronden, in schone baksteen op een betonnen onderbouw. De gebouwen worden overkapt door met pannen gedekte zadeldaken en staan evenwijdig aan de weg. Het complex wordt gecompleteerd door een schutsluis (Voorster Sluis). De sluis verbindt het Vollenhover Kanaal met de in de polder gelegen Zwolse Vaart, en is voorzien van een bijbehorende noodschuif. Over de sluis ligt een beweegbare verkeersbrug.

Waardering

Het waterstaatkundige complex is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde.

- Het waterstaatkundige complex heeft algemene cultuurhistorische waarde omdat de bouw ervan het begin van de Noordoostpolder markeert en het tot de oudste nog bestaande bouwwerken in de Noordoostpolder behoort. Het complex is tevens van belang vanwege de plaats die het inneemt in de technische en typologische ontwikkeling van waterbouwkundige werken in Nederland.
- Het complex heeft algemene architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke, voor de bouwtijd karakteristieke vormgeving en constructie van de complexonderdelen, en als belangrijk werk uit het oeuvre van een vooraanstaand bouwkundige.
- Het complex heeft ensemblewaarde vanwege de bijzondere visuele en functionele samenhang tussen de samenstellende onderdelen. Het is tevens van belang vanwege de ruimtelijke relatie met de wateren waarmee het is verbonden en als essentieel onderdeel van een groter geheel (Noordoostpolder), waarvan ook de sterk verwante waterstaatkundige complexen bij Urk (Vissering-Urkersluis) en Lemmer (Buma/Lemstersluis) deel uitmaken.
- Het complex is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van de complexonderdelen.

Monumentnummer*: 514772

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 9 december 2002
Kadaster deel/nr: 2589/4

Complexnummer

514771

Complexnaam

Gemaal

Woonplaats*

Kraggenburg

Gemeente*

Noordoostpolder

Provincie*

Flevoland

Straat*

Kadoelerweg

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

8317 PH

Woonplaats*

Kraggenburg

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

NOORDOOSTPOLDER

Sectie*

B

Kad. object*

3463

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Electrisch GEMAAL Smeenge (naam sinds 1950), behorende bij het waterbouwkundige complex bestaande uit het gemaal met schutsluis en verkeersbrug, sluiswachtershuisje, schotbalkenloods en dienstwoningen bij De Voorst en Vollenhove. De behuizing van het gemaal werd in de jaren 1939-1941 in opdracht van Rijkswaterstaat (Dienst der Zuiderzeewerken afdeling Noordoostpolderwerken, later Rijksdienst IJsselmeerpolders) gebouwd, naar ontwerp van ir. D. Roosenburg (Den Haag). Het gebouw, waarin de pompen en de electromotoren zijn ondergebracht, is opgetrokken in een functionalistische stijl en toont grote uiterlijke overeenkomsten met de overige bij het complex behorende gebouwen en met die van de gemaal- en sluiscomplexen bij Lemmer en Urk. De bemaling geschiedt door middel van twee pompaggregaten met elk een capaciteit van 570 m³ per minuut. De machinale inrichting van het gemaal is uitgevoerd door de N.V. Electrotechnische Industrie v/h Willem Smit en Co. (Slikkerveer). Voor het vervaardigen van de machines werd er samengewerkt met de N.V. Werkspoor (Amsterdam). De pompen zijn schroefpompen met schuinliggende assen. De machines van het gemaal werden op 22 april 1941 in gebruik gesteld. Verantwoordelijk voor de constructie van het gemaalgebouw was de Dienst der Zuiderzeewerken afdeling Noordoostpolderwerken. De betonnen onderbouw van het gemaal is vervaardigd door de N.V. Christiani en Nielsen's Gewapend Beton Maatschappij uit De Haag. Het staalskelet van de bovenbouw (met baksteenvulling) voor de "brand-, bom- en scherfvrije" bovenbouw van het gemaal is vervaardigd door de N.V. Machinefabriek Braat te Rotterdam. Het bestek voor het staalskelet van het gemaalgebouw dateert van december 1939. De slakkenhuizen, zuig- en persleidingen zijn eveneens gemaakt van gewapend beton. Een oorspronkelijk bij het gemaal behorend en in dezelfde tijd gebouwd transformatorstation (laagspanningsgebouw) werd op enige afstand geplaatst op een in de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

provincie Overijssel staat terrein aan de overzijde van het kanaal Blokzijl-Kadoelen (Vollenhover Kanaal). Dit gebouw valt buiten de bescherming.

Omschrijving

Het onderkelderde, vanuit een rechthoekige plattegrond opgetrokken gebouw is voorzien van een stalen geraamte, waarbinnen muren van schone baksteen in kruisverband zijn opgetrokken. Het gemaalgebouw bevat rechtgesloten gevelopeningen en heeft door het hoogteverschil alleen aan de oostzijde en delen van de kopse zijden een plint met een stalen bovenrand. Het gebouw staat onder een uitkragend, met verbeterde Hollandse pannen gedekt, driedelig zadeldak. De nokken van de lagere dakdelen kragen verder uit dan de dakvoeten en vormen een stompe punt. De betonnen onderkanten van de uitkragende dakdelen zijn voorzien van cassettevormige uitsparingen. Het middelste gedeelte van de westelijke, parallel aan de weg lopende langsgewel is hoger opgaand, waardoor het bovenliggende deel van de kap bestaat uit dakschilden van ongelijke lengte. Deze gevel heeft een vrijwel symmetrische indeling met in het hoger opgaande middendeel drie hoge, binnen een stalen omlijsting geplaatste vensters met negenruits ramen van aluminium, die de oorspronkelijke stalen ramen hebben vervangen. De stalen stijlen aan weerszijden van de vensters zijn de spantbenen van de constructie. Hieraan zijn vier luifelpantten bevestigd, die een stalen balk dragen. Deze dient voor de bevestiging van de noodschuif van het gemaal. De linker gevelpartij bevat een vierkante ventilatieopening, de rechter gevelpartij is voorzien van twee kleine vensters. De noordelijke kopgevel bevat een deur en twee op de plint staande vensters met stalen ramen. In de oostelijke langsgewel staan op de plint twee hoge, in een stalen omlijsting gevatte vensters als die in de westgevel. Tussen deze vensters staat een hoge, deels uitpandige schoorsteen. De linker travee bevat een venster met stalen drieruits-raam. Op de plint in de rechter travee staat een klein éénruits-venster. De zuidelijke kopgevel is in oorspronkelijke staat bewaard gebleven. Deze gevel bevat vier verschillende vensters met stalen ramen en een van een klinket voorziene, dubbele stalen deur, waarvan beide deurdelen op wieltjes lopen. Boven het smalle venster in de linker travee is met metalen letters de naam van het gemaal aangebracht. Het inwendige van het gemaal valt buiten de bescherming van rijkswege.

Waardering

Het gemaal Smeenge is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde.

- Het gemaal heeft cultuurhistorische waarde omdat de bouw ervan het begin van de Noordoostpolder markeert en omdat het gebouw tot de oudste nog bestaande bouwwerken in de Noordoostpolder behoort. Het gemaal is tevens van belang vanwege de plaats die het inneemt in de technische en typologische ontwikkeling van het gemaal in Nederland.
- Het gemaal heeft architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke, voor de bouwtijd karakteristieke vormgeving en constructie van de behuizing en als belangrijk werk uit het oeuvre van een vooraanstaand bouwkundige.
- Het gemaal heeft ensemblewaarde vanwege de bijzondere visuele en functionele samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de met de functie samenhangende locatie.
- Het gemaal is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Gemaal (M)

Functie

Gemaal(M3)

Monumentnummer*: 514773

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 9 december 2002
Kadaster deel/nr: 2589/4

Complexnummer
514771

Complexnaam
Gemaal

Woonplaats*
Kraggenburg

Gemeente*
Noordoostpolder

Provincie*
Flevoland

Straat*
Kadoelerweg

Nr*
1

Toev.*

Postcode*
8317 PH

Woonplaats*
Kraggenburg

Situering
Bij

Locatie

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
NOORDOOSTPOLDER	C	2778		
NOORDOOSTPOLDER	B	3604		
NOORDOOSTPOLDER	C	2697		
NOORDOOSTPOLDER	B	2624		
NOORDOOSTPOLDER	B	2623		
NOORDOOSTPOLDER	B	2621		
NOORDOOSTPOLDER	B	2695		
NOORDOOSTPOLDER	B	3463		
NOORDOOSTPOLDER	B	3603		

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

SCHUTSLUIS met VERKEERSBRUG behorende bij het waterbouwkundige complex bestaande uit het gemaal Smeenge, met schutsluis en verkeersbrug, sluiswachtershuisje, schotbalkenloods en dienstwoningen bij De Voorst en Vollenhove. De schutsluis 'Voorstersluis' is één van de oorspronkelijk drie, op de grens van de polder gelegen schutsluizen die zijn gebouwd om scheepvaart tussen "Den Noordoostelijken Polder" en het de polder omringende boezemwater mogelijk te maken. De 'Voorster Sluis' dient voor het "overbruggen" van het waterpeil van de Zwolse Vaart in de polder tot het ca. 7 meter hogere peil van het Kadoeler-/Voorstermeer (Vollenhover Kanaal) aan de kant van het "oude land". De andere twee van de drie grote schutsluizen zijn die bij Urk (Urker Sluis) en Lemmer (Friese of Lemster Sluis). De sluis is evenals de andere complexonderdelen gebouwd in de jaren 1939-1941 in opdracht van Rijkswaterstaat (Dienst der Zuiderzeewerken afdeling Noordoostpolderwerken, later Rijksdienst IJsselmeerpolders),

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

naar ontwerp van ir. D. Roosenburg (Den Haag). De betonnen onderdelen van de schutsluis zijn vervaardigd door de N.V. Christiani en Nielsen's Gewapend Beton Maatschappij (Den Haag). De oorspronkelijke sluisdeuren van de "Voorster Sluis" zijn in 1988 vervangen door hydrolische puntdeuren. Een in de jaren zeventig geplaatste, buiten de bescherming vallende, stalen noodsluif naast de sluis dient ter beveiliging van de sluis en als reservedeur bij eventuele reparatie en vervanging van de houten sluisdeuren. De sluis is aan weerszijden voorzien van remmingwerken. De verkeersbrug over de sluis is van het type basculebrug, gebouwd door de Constructiewerkplaats Hollandia (Krimpen a/d IJssel).

Omschrijving

De Voorster Sluis is een schutsluis met een rechte kolk met aan het bovenhoofd een bedieningsgebouwtje en een schotbalkenloods, en over het benedenhoofd een beweegbare verkeersbrug. De sluis heeft rechte, uit gewapend beton opgetrokken kolkwanden, die zijn verstevigd door middel van verticale, ijzeren staven en zijn voorzien van ijzeren randen en staande houten stootpalen. Voor de sluismonden is tevens natuursteen (graniet) en baksteen gebruikt. De sluisdeuren (puntdeuren) aan het hogere bovenhoofd staan tussen het sluiswachtershuisje en de schotbalkenloods. Het hoogteverschil tussen de sluiscolkkaden en de hoger staande bedieningsgebouwtjes en de brug over de sluis wordt overbrugd door trappen van beton en graniet. Bij de sluisdeuren in het benedenhoofd is naast beton ook baksteen en graniet gebruikt. De granieten hoekblokken aan deze sluismond zijn afgerond. De sluisdeuren zijn hier eveneens bevestigd aan granieten blokken. De sluishoofden, de kaden en de brug zijn voorzien van uit buizen samengestelde hekken. De over de sluis kolk liggende verkeersbrug is een stalen basculebrug, die is voorzien van een geasfalteerd houten brugdek. Aan beide sluishoofden bevinden zich houten remmingwerken.

Waardering

De schutsluis is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde. - De sluis heeft algemene cultuurhistorische waarde omdat de bouw ervan het begin van de Noordoostpolder markeert en het tot de oudste nog bestaande bouwwerken in de Noordoostpolder behoort. De sluis is tevens van belang vanwege de plaats die het inneemt in de technische en typologische ontwikkeling van de sluisen in Nederland.

- De sluis heeft algemene architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke constructie en de karakteristieke, zuiver functionele vormgeving.

- De sluis heeft ensemblewaarde vanwege de bijzondere visuele en functionele samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de met de functie samenhangende locatie, waarmee het onverbreekelijk is verbonden.

- De sluis is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schutsluis

Monumentnummer*: 514774

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 9 december 2002
Kadaster deel/nr: 2589/4

Complexnummer

514771

Complexnaam

Gemaal

Woonplaats*

Kraggenburg

Gemeente*

Noordoostpolder

Provincie*

Flevoland

Straat*

Kadoelerweg

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

8317 PH

Woonplaats*

Kraggenburg

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

NOORDOOSTPOLDER

Sectie*

B

Kad. object*

2624

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

SLUISWACHTERSHUISJE behorende bij het waterbouwkundige complex bestaande uit het gemaal Smeenge, met een schutsluis en verkeersbrug, sluiswachtershuisje, schotbalkenloods en dienstwoningen bij De Voorst en Vollenhove. Het in de jaren 1939-1941 in opdracht van Rijkswaterstaat (Dienst der Zuiderzeewerken afdeling Noordoostpolderwerken, later Rijksdienst IJsselmeerpolders) gebouwde huisje is ontworpen door ir. D. Roosenburg (Den Haag). Het staat links van de Voorstersluis en is opgetrokken in een aan het Functionalisme verwante bouwstijl.

Omschrijving

Vanuit een rechthoekige plattegrond, in baksteen boven beton opgetrokken huisje met rechtgesloten gevelopeningen. Aan de noordzijde en de oostzijde een verbreding van de betonnen onderbouw, die aan de oostzijde eindigt in een trapje. Het huisje staat onder een sterk uitkragend, met verbeterde Hollandse pannen gedekt zadeldak, waarvan de nokken iets verder uitkragen en een stompe punt vormen. Op de nok staat een gemetselde schoorsteen. De noordelijke kopgevel bevat drie staande vensters met stalen ramen en betonnen onderdorpels. De oostlijke langshevel is tweedelig, met in het bredere rechter deel een stalen deur met raam en een rond venster met taats draaiend stalen raam binnen een uitgemetselde omlijsting. Terugliggend linker gedeelte, waarin de boven een trapje staande deur naar de bedieningsruimte. Links van de deur een om de hoeken lopende vensterpartij, die de gehele breedte van de kopgevel beslaat. Het boven een betonnen onderdorpel staande venster loopt door over een deel van de westelijke langshevel, met in de betonnen onderbouw een groot drieruits venster.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het inwendige van het sluiswachtershuisje valt buiten de bescherming van rijkswege.

Waardering

Het sluiswachtershuisje is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde.

- Het sluiswachtershuisje is van cultuurhistorisch belang omdat de bouw ervan het begin van de Noordoostpolder markeert en het huisje derhalve tot de oudste nog bestaande bouwwerken in de Noordoostpolder behoort.
- Het huisje heeft architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke, voor de bouwtijd karakteristieke vormgeving, het materiaalgebruik en de constructie en omdat het een belangrijk werk betreft uit het oeuvre van een vooraanstaand bouwkundige.
- Het huisje heeft ensemblewaarde vanwege de bijzondere visuele en functionele samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de locatie, waarmee het onverbreekelijk is verbonden.
- Het sluiswachtershuisje is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Bedieningsgebouw

Functie

Sluiswachtershuisje

Monumentnummer*: 514775

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 9 december 2002
Kadaster deel/nr: 2589/4

Complexnummer

514771

Complexnaam

Gemaal

Woonplaats*

Kraggenburg

Gemeente*

Noordoostpolder

Provincie*

Flevoland

Straat*

Kadoelerweg

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

8317 PH

Woonplaats*

Kraggenburg

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

NOORDOOSTPOLDER

Sectie*

B

Kad. object*

2997

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

SCHOTBALKENLOODS behorende bij het waterbouwkundige complex bestaande uit het gemaal Smeenge, met een schutsluis en verkeersbrug, sluiswachtershuisje, schotbalkenloods en dienstwoningen bij De Voorst en Vollenhove. Het gebouw werd in de jaren 1939-1941 in opdracht van Rijkswaterstaat (Dienst der Zuiderzeewerken afdeling Noordoostpolderwerken, later Rijksdienst IJsselmeerpolders) gebouwd, naar ontwerp van ir. D. Roosenburg (Den Haag). Het gebouw is opgetrokken in functionalistische stijl. Het bestek voor het staalskelet van de schotbalkloods dateert van december 1939. De rechts van de sluis, tegenover het sluiswachtershuisje staande loods heeft zijn oorspronkelijke functie (noodkering) inmiddels verloren en is inwendig gewijzigd. De functie van de schotbalken is overgenomen door de aan de andere kant van de sluis staande, aan een stalen constructie bevestigde stalen noodshuif uit de eerste helft van de jaren zeventig, die derhalve buiten de bescherming valt. Deze dient ter beveiliging van de sluis en als reservedeur bij eventuele reparatie en vervanging van de houten sluisdeuren.

Omschrijving

Vanuit een rechthoekige plattegrond voormalige schotbalkenloods met een betonnen plint en gevels van schone baksteen binnen een stalen frame. De loods staat onder een uitkragend, met verbeterde Hollandse pannen gedekt zadeldak, waarvan de nokken verder uitkragen dan de dakvoeten en een stompe punt vormen. De gevelhoeken worden geaccentueerd door de wit geschilderde stalen skeletdelen, die ook drie van de vier gevels geleden. De driedelige noordelijke kopgevel is symmetrisch en bevat een rechthoekig, onder latei staand venster met stalen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

raam in beide van de onderste gevelvelden. De geveltop is vijfzijdig. Beide langsgevels zijn symmetrisch en bevatten per gevel drie ronde vensters met stalen ramen en een betonnen lekgoetje. Onder de vensters, over de gehele breedte van de oostgevel bevindt zich een houten afdak, waaronder gereedschap en ander materiaal wordt bewaard. De zuidelijke kopgevel bevat twee rechtgesloten, rechthoekige vensters en een grote, niet oorspronkelijke, onder een driedelig bovenlicht staande ijzeren kanteldeur, met rechts daarvan een klein, staand venster. Het inwendige van de schotbalkenloods valt buiten de bescherming van rijkswege.

Waardering

De schotbalkenloods is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde.

- De loods heeft algemene cultuurhistorische waarde omdat de bouw ervan het begin van de Noordoostpolder markeert en het tot de oudste nog bestaande bouwwerken in de Noordoostpolder behoort.
- De loods heeft algemene architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke, voor de bouwtijd karakteristieke vormgeving, het materiaalgebruik en de constructie en als belangrijk werk uit het oeuvre van een vooraanstaand bouwkundige.
- De loods heeft ensemblewaarde vanwege de bijzondere visuele en functionele samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de locatie, waarmee het onverbreekelijk is verbonden.
- De loods is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schotbalkenloods

Monumentnummer*: 514776

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 9 december 2002
Kadaster deel/nr: 2589/4

Complexnummer

514771

Complexnaam

Gemaal

Woonplaats*

Kraggenburg

Gemeente*

Noordoostpolder

Provincie*

Flevoland

Straat*

Kadoelerweg

Nr*

1

Toev.*

A

Postcode*

8317 PH

Woonplaats*

Kraggenburg

Situering

Locatie

Kadoelerweg

1

b t/m f

8317 PH

Kraggenburg

Kadastrale gemeente*

NOORDOOSTPOLDER

Sectie*

C

Kad. object*

2534

Appartement

Grondperceel

NOORDOOSTPOLDER

C

2532

NOORDOOSTPOLDER

C

2535

NOORDOOSTPOLDER

C

2382

NOORDOOSTPOLDER

C

2536

NOORDOOSTPOLDER

C

2533

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

DIENSTWONINGEN behorende bij het waterbouwkundige complex bestaande uit het gemaal Smeenge met een schutsluis en verkeersbrug, sluiswachtershuisje, schotbalkenloods en dienstwoningen bij De Voorst en Vollenhove. Het bij het complex behorende blok van zes woningen voor gemaal- en sluispersoneel, alsmede voor één of twee kantonniërs werd in het derde kwart van 1941 aanbesteed en werd uitgevoerd door N.V. Panagro te Warmond. De woningen waren gereed in 1942. Ze behoren bij het in de jaren 1939-1942 in opdracht van Rijkswaterstaat (Dienst der Zuiderzeewerken afdeling Noordoostpolderwerken, later Rijksdienst IJsselmeerpolders) gebouwde gemaalcomplex, dat ontworpen werd door ir. D. Roosenburg (Den Haag). De dienstwoningen zijn gebouwd in een eenvoudige, functionele bouwstijl, die een verre verwantschap heeft met de architectuur van de Delftse School. Aan de achterzijde staan drie dubbele schuurtjes, die deel uitmaken van de oorspronkelijke opzet van het complex.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Een rijtje van zes, in schone baksteen opgetrokken woningen met verdieping onder met verbeterde Hollandse pannen gedekte, uitkragende zadeldaken met vier gemetselde schoorstenen. Alle woningen bevatten rechtgesloten gevelopeningen die staan onder rollagen. De onderdorpels van de vensters zijn vervaardigd van grèstegels. De linker woning in het evenwijdig aan de weg staande rijtje heeft een, ten opzichte van de andere woningen, risalerende voorgevel. Deze voor de machinist van het gemaal bestemde woning is zodoende groter dan de andere vijf woningen. De achtergevels en het inwendige van de woningen vallen buiten de bescherming van rijkswege.

Waardering

De dienstwoningen zijn van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde.

- De woningen hebben cultuurhistorische waarde omdat de bouw ervan het ontstaan van de Noordoostpolder markeert en het derhalve de oudste nog bestaande woningen in de Noordoostpolder zijn.
- De woningen hebben architectuurhistorische waarde vanwege de sobere, voor de bouwtijd karakteristieke vormgeving.
- De woningen hebben ensemblewaarde vanwege de bijzondere visuele en functionele samenhang met de overige onderdelen van het complex.
- Het rijtje woningen is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Dienstwoning(K4)